

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. liepos 13 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Jurisdikcija bylose dėl tėvų pareigų – Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 – 10 ir 15 straipsniai – Bylos perdavimas kitos valstybės narės teismui, kuris yra tinkamesnis ją nagrinėti – Sąlygos – Valstybės narės, į kurią vaikas buvo neteisėtai išvežtas, teismas – 1980 m. Hagos konvencija – Vaiko interesai“

Byloje C-87/22

dėl *Landesgericht Korneuburg* (Kornoiburgo apygardos teismas, Austrija) 2022 m. sausio 4 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2022 m. vasario 9 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

TT

prieš

AK

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. Lycourgos, ketvirtosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai L. S. Rossi (pranešėja), J.-C. Bonichot ir O. Spineanu-Matei,

generalinis advokatas P. Pikamäe,

posėdžio sekretorius D. Dittert, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2023 m. sausio 12 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- TT, atstovaujamo *advokátky* Z. Gáliková, M. Hrabovská, *Rechtsanwälte* P. Hajek ir P. Rosenich,
- AK, atstovaujamos *Rechtsanwälte* S. Lenzhofer ir L. Stelzer Páleníková,
- Slovakijos vyriausybės, atstovaujamos S. Ondrášiková ir B. Ricziová,
- Europos Komisijos, atstovaujamos H. Leupold ir W. Wils,

* Proceso kalba: vokiečių.

susipažinęs su 2023 m. kovo 23 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 209), 15 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Austrijoje gyvenančio Slovakijos piliečio TT ir Slovakijos pilietės AK ginčą dėl dviejų jų bendrų vaikų, gyvenančių su AK Slovakijoje, globos.

Teisinis pagrindas

1980 m. Hagos konvencija

- 3 1980 m. spalio 25 d. Hagoje sudarytos Konvencijos dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (toliau – 1980 m. Hagos konvencija) 6 straipsnyje nustatyta:

„Susitariančioji Valstybė paskiria centrinę įstaigą pareigoms, kurias tokioms įstaigoms nustato ši Konvencija, vykdyti.“

- 4 Šios konvencijos 8 straipsnio pirmoje pastraipoje ir trečios pastraipos f punkte numatyta:

„Bet kuris asmuo, įstaiga ar kita organizacija, teigianti, kad vaikas yra išvežtas ar laikomas pažeidžiant globos teises, gali kreiptis į vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos centrinę įstaigą arba į bet kurios kitos Susitariančiosios Valstybės centrinę įstaigą dėl pagalbos užtikrinti vaiko grąžinimą.

<...>

Prie prašymo gali būti pridėta arba jis gali būti papildytas:

<...>

f) centrinės įstaigos, kitos vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės kompetentingos įstaigos arba įgalioto asmens pažyma ar raštiškas priesaika patvirtintas pareiškimas dėl tos valstybės šiam klausimui taikomų teisės nuostatų.“

- 5 Minėtos konvencijos 16 straipsnyje nurodyta:

„Gavusi pranešimą apie neteisėtą išvežimą ar laikymą, nurodytą 3 straipsnyje, Susitariančiosios Valstybės, į kurią vaikas yra išvežtas arba kurioje jis laikomas, teismo ar administracinė institucija nesprenžia dėl vaiko globos teisių iš esmės, kol nenustatoma, kad vaikas neturi būti grąžinamas pagal šią Konvenciją, arba sprenžia dėl globos teisių iš esmės tik tada, jei per protingumo kriterijų atitinkantį laikotarpį nuo minėto pranešimo gavimo dienos nepateikiamas prašymas pagal šią Konvenciją.“

Reglamentas Nr. 2201/2003

6 Reglamento Nr. 2201/2003 12, 13, 17 ir 33 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(12) Jurisdikcijos pagrindai, susiję su tėvų pareigomis, nustatyti šiame reglamente, yra suformuluoti kuo la[biau] atsižvelgiant į vaiko interesus, ypač į artumo kriterijų. Tai reiškia, kad jurisdikcija turėtų pirmiausiai priklausyti vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybei narei [valstybės narės teismams], išskyrus tam tikrus vaiko gyvenamosios vietos pakeitimo atvejus arba pagal tėvų pareigų turėtojų susitarimą.

(13) Vaiko labui šis reglamentas išimties tvarka ir tam tikromis sąlygomis leidžia jurisdikciją turinčiam teismui perduoti bylą kitos valstybės narės teismui, jei šis teismas yra geresnėje vietoje bylai nagrinėti [jei šis teismas yra tinkamesnis nagrinėti bylą]. Tačiau šiuo atveju antrasis teismas neturėtų perduoti bylos trečiam teismui.

<...>

(17) Vaiko neteisėto išvežimo ar negrąžinimo atvejais, vaiko grąžinimas turėtų būti užtikrinamas nedelsiant ir šiuo tikslu turėtų ir toliau būti taikoma [1980 m.] Hagos konvencija, papildoma šio reglamento, ypač 11 straipsnio, nuostatomis. Valstybės narės, į kurią arba kurioje vaikas buvo neteisėtai išvežtas ar negrąžintas, teismai turėtų galėti pasipriešinti [prieštarauti] jo grąžinimui konkrečiais tinkamai pateisinamais atvejais. Tačiau toks sprendimas galėtų būti pakeičiamas paskesniu vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos iki neteisėto išvežimo ar negrąžinimo valstybės narės teismo sprendimu. Jei tas sprendimas numatytų vaiko grąžinimą, grąžinimas turėtų įvykti be jokios specialios procedūros, reikalaujamos tam sprendimui pripažinti ir vykdyti valstybėje narėje, į kurią arba kurioje vaikas buvo neteisėtai išvežtas ar negrąžintas.

<...>

(33) Šis reglamentas pripažįsta Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijos principus ir jų laikosi. Visų pirma juo siekiama užtikrinti pagarbą pagrindinėms vaiko teisėms, išdėstytoms <...> Pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnyje.“

7 Šio reglamento 2 straipsnyje „Sąvokų apibrėžimai“ nustatyta:

„Šiame reglamente:

<...>

7) „tėvų pareigos“ – visos teisės ir pareigos, susijusios su vaiko asmeniu ar turtu, suteikiamos fiziniam ar juridiniam asmeniui teismo sprendimu, įstatymų nustatyta tvarka ar juridinę galią turinčiu susitarimu; [Jos apima, be kita ko, globos teises ir bendravimo teises;]

<...>

9) „globos teisės“ apima teises ir pareigas, susijusias su vaiko priežiūra, ypač teisę nustatyti vaiko gyvenamąją vietą;

<...>

- 11) „neteisėtas išvežimas ar negrąžinimas“ – tai vaiko išvežimas ar negrąžinimas tais atvejais, kai:
- a) tuo pažeidžiamos globos teisės, įgytos teismo sprendimu, įstatymų nustatyta tvarka ar juridinę galią turinčiu susitarimu pagal valstybės narės, kurioje yra vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta iki išvežimo ar negrąžinimo [pagal valstybės narės, kurioje buvo vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta iki pat išvežimo ar negrąžinimo, teisę];
 - ir
 - b) jei išvežimo ar negrąžinimo metu globos teisėmis buvo faktiškai naudojamosi drauge ar jų su niekuo nesidalijant arba jomis taip būtų naudojamosi išvežimui ar negrąžinimui [,jeigu vaikas nebūtų išvežtas ar negrąžintas]. Laikoma, kad globa yra įgyvendinama kartu, kai pagal teismo sprendimą ar įstatymų nustatyta tvarka vienas tėvų teisių turėtojas negali spręsti dėl vaiko gyvenamosios vietos be kito tėvų pareigų turėtojo sutikimo.“
- 8 Reglamento Nr. 2201/2003 II skyriaus „Jurisdikcija“ 2 skirsnyje „Tėvų pareigos“ yra 8–15 straipsniai.
- 9 Minėto reglamento 8 straipsnyje „Bendroji jurisdikcija“ įtvirtinta:
- „1. Valstybės narės teismai turi jurisdikciją bylose, susijusiose su tėvų pareigomis vaikui, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta tuo metu, kai byla patenka jų žinion, yra toje valstybėje narėje.
2. Šio straipsnio 1 daliai taikomos 9, 10 ir 12 straipsnių nuostatos.“
- 10 To paties reglamento 10 straipsnyje „Jurisdikcija vaikų grobimo atvejais“ numatyta:
- „Vaiką neteisėtai išvežus ar negrąžinus, valstybės narės, kurioje vaikas iki neteisėto išvežimo ar negrąžinimo turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą, teismai išlaiko savo jurisdikciją iki tol, kol vaikas įgyja nuolatinę gyvenamąją vietą kitoje valstybėje narėje ir:
- a) išvežimui ar negrąžinimui tylėjimu pritaria kiekvienas globos teises turintis asmuo, institucija ar kita organizacija;
 - arba
 - b) vaikas toje kitoje valstybėje narėje pragyvena bent vien[us] metus nuo to, kai globos teises turintis asmuo, institucija ar kita organizacija sužinojo arba turėjo sužinoti apie vaiko buvimo vietą, ir vaikas susigyvena su nauja aplinka, ir įvykdoma bent viena iš sąlygų:
 - i) per vien[us] metus nuo to, kai globos teises turintis asmuo, institucija ar kita organizacija sužinojo arba turėjo sužinoti apie vaiko buvimo vietą, valstybės narės, kurioje vaikas buvo išvežtas ar yra laikomas, kompetentingoms valdžios institucijoms nebuvo pateiktas prašymas jį grąžinti;
 - ii) globos teisių turėtojo prašymas grąžinti buvo atsiimtas ir per i papunktyje nustatytą laikotarpį nebuvo pateiktas naujas prašymas;
 - iii) byla valstybės narės, kurioje vaikas iki neteisėto išvežimo ar negrąžinimo turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą, teisme buvo užbaigta pagal 11 straipsnio 7 dalį;
 - iv) valstybės narės, kurioje vaikas iki neteisėto išvežimo ar negrąžinimo turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą, teismai priėmė sprendimą dėl globos, nereikalaujantį vaiką grąžinti.“

11 Reglamento Nr. 2201/2003 11 straipsnio „Vaiko grąžinimas“ 1–3 dalyse nustatyta:

„1. Tais atvejais, kai globos teises turintis asmuo, institucija ar kita organizacija prašo valstybės narės teismą priimti sprendimą remiantis [1980 m. Hagos konvencija] sugrąžinti neteisėtai išvežtą ar kitoje nei jis nuolat gyveno [iki pat neteisėto išvežimo ar negrąžinimo] valstybėje narėje laikomą vaiką, taikomos šio straipsnio 2–8 dalys.

2. Taikant 1980 m. Hagos konvencijos 12 ir 13 straipsnius, užtikrinama, kad proceso metu vaikui būtų suteikta galimybė būti išklausytam, išskyrus atvejus, kai to nedera daryti dėl jo amžiaus ar brandumo laipsnio.

3. Teismas, kuriam pateikiamas pareiškimas dėl vaiko grąžinimo pagal šio straipsnio 1 dalį, skubiai išnagrinėja tą pareiškimą taikydamas skubiausias procedūras, kurias leidžia nacionalinė teisė.

Nepažeisdamas pirmos pastraipos, teismas ne vėliau kaip per šešias savaites nuo pareiškimo pateikimo, išskyrus atvejus, kai išimtinės aplinkybės neleidžia to daryti, priima sprendimą.“

12 Šio reglamento 12 straipsnyje „Jurisdikcijos prorogacija“ tam tikromis sąlygomis jurisdikcija priimti sprendimą visais klausimais, susijusiais su tėvų pareigomis, suteikiama valstybės narės teismui, kuris naudoja jurisdikciją nagrinėti pareiškimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) arba santuokos pripažinimo negaliojančia.

13 Minėto reglamento 15 straipsnyje „Perdavimas teismui, geriau tinkančiam nagrinėti bylą“ nustatyta:

„1. Išimties tvarka valstybės narės teismai, turintys jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės, manydami, kad kuris nors kitos valstybės narės, su kuria vaiką sieja konkretus ryšys, teismas būtų tinkamesnis nagrinėti bylą ar kurią nors konkrečią jos dalį, ir jei tai labiausiai atitinka vaiko interesus, gali:

a) sustabdyti atitinkamą bylą arba jos dalį ir paraginti šalį pateikti pareiškimą tos kitos valstybės narės teismui pagal šio straipsnio 4 dalį; arba

b) prašyti kitos valstybės narės teismą prisiimti jurisdikciją pagal šio straipsnio 5 dalį.

2. Šio straipsnio 1 dalis taikoma:

a) šalies prašymu; arba

b) paties teismo iniciatyva; arba

c) kitos valstybės narės, su kuria vaiką sieja konkretus ryšys, teismo prašymu pagal šio straipsnio 3 dalį.

Perdavimui paties teismo iniciatyva ar kitos valstybės narės teismo prašymu turi pritarti bent viena šalis.

3. Vaikas laikomas turinčiu konkretų ryšį su valstybe nare, kaip minėta šio straipsnio 1 dalyje, jei ta valstybė narė:

- a) iškėlus bylą šio straipsnio 1 dalyje minėtame teisme, tapo vaiko nuolatine gyvenamąja vieta; arba
- b) yra buvusi vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta; arba
- c) yra vaiko pilietybės vieta; arba
- d) [vieno iš] tėvų pareigų turėtojų nuolatinė gyvenamoji vieta; arba
- e) vieta, kurioje yra vaikui priklausantis turtas, ir byla yra susijusi su vaiko apsaugos priemonėmis, susijusiomis su šio turto administravimu, išsaugojimu ar perleidimu [disponavimu].

4. Valstybės narės teismai, turintys jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės, nustato terminą, per kurį tos kitos valstybės narės teismas perima bylą savo žinion [turi būti kreiptasi į kitos valstybės narės teismus] pagal šio straipsnio 1 dalį.

Jei teismai per tą laiką neperima bylos [Jeigu per tą terminą į teismus nesikreipiama], teismas, kuriame buvo iškelta byla, toliau naudojasi jurisdikcija pagal 8–14 straipsnius.

5. Tos kitos valstybės narės teismai tais atvejais, kai dėl konkrečių bylos aplinkybių tai labiausiai atitinka vaiko interesus, per šešias savaites nuo bylos iškėlimo juose pagal šio straipsnio 1 dalies a arba b punktą priima [gali prisiimti] jurisdikciją. Šiuo atveju teismas, kuriame pirmiausia buvo iškelta byla, atsisako jurisdikcijos. Priešingu atveju teismas, kuriame pirmiausia buvo iškelta byla, toliau naudojasi jurisdikcija pagal 8–14 straipsnius.

6. Šio straipsnio tikslais teismai bendradarbiauja arba tiesiogiai, arba per centrinės institucijas, paskirtas pagal 53 straipsnį.“

14 Šio reglamento 20 straipsnyje „Laikinos, įskaitant apsaugines, priemonės“ numatyta:

„1. Neatidėliotinais atvejais šio reglamento nuostatos neužkerta kelio valstybės narės teismams toje valstybėje esantiems asmenims ar turtui taikyti laikinas, įskaitant apsaugines, priemones, kurios gali būti numatytos tos valstybės narės teisėje, netgi jei pagal šį reglamentą kitos valstybės narės teismas turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos priemonės netaikomos, kai valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją pagal šį reglamentą nagrinėti bylą iš esmės, jau yra ėmęsis priemonių, kurias jis laiko tinkamomis.“

15 To paties reglamento 60 straipsnyje nustatyta:

„Santykiuose tarp valstybių narių šis reglamentas pakeičia toliau išvardytas konvencijas tiek, kiek jos susijusios su bylomis, kurioms taikomas šis reglamentas:

<...>

e) [1980 m. Hagos konvenciją].“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 16 Ieškovas pagrindinėje byloje TT ir atsakovė pagrindinėje byloje AK, abu Slovakijos piliečiai, yra 2012 m. Slovakijoje ne santuokoje gimusių V ir M tėvai. Pagal Slovakijos įstatymus vaikų globa yra bendra.
- 17 2014 m. šeima persikėlė į Austriją, kur vaikai lankė darželį, o vėliau – mokyklą. 2017 m., toliau gyvendami Austrijoje, vaikai pradėjo lankyti mokyklą Slovakijoje, taigi kasdien keliavo iš namų Austrijoje į naująją mokyklą. Vaikai bendrauja su savo tėvais ir seneliais slovakų kalba ir moka tik kelis žodžius vokiečių kalba.
- 18 2020 m. pradžioje TT ir AK išsiskyrė. 2020 m. liepos mėn. AK išsivežė vaikus gyventi į Slovakiją be TT sutikimo.
- 19 Pagal 1980 m. Hagos konvencijos 8 straipsnio pirmą pastraipą ir trečios pastraipos f punktą TT pateikė *Okresný súd Bratislava I* (Bratislavos I apylinkės teismas, Slovakija) prašymą grąžinti vaikus.
- 20 Tuo pačiu metu TT pareiškė ieškinį *Bezirksgericht Bruck an der Leitha* (Bruko prie Leitos apylinkės teismas, Austrija), visų pirma prašydamas suteikti jam išimtinės abiejų vaikų globos teises. Iš esmės jis tvirtino, kad neteisėtai išvežusi vaikus iš Austrijos į Slovakiją AK pakenkė jų gerovei ir trukdė jiems palaikyti santykius su tėvu.
- 21 AK nesutiko su šiuo prašymu ir nurodė, kad teismas, į kurį kreiptasi, neturi tarptautinės jurisdikcijos, nes vaikų nuolatinė gyvenamoji vieta visada buvo Slovakijoje ir jie nebuvo socialiai integruoti šeimos gyvenamojoje vietoje Austrijoje.
- 22 2021 m. sausio 4 d. sprendimu minėtas teismas atmetė TT prašymą ir patenkino AK pateiktą tarptautinės jurisdikcijos nebuvimu grindžiamą prieštaravimą.
- 23 TT pateikė apeliacinį skundą *Landesgericht Korneuburg* (Kornoiburgo apygardos teismas, Austrija), o šis 2021 m. vasario 23 d. sprendimu pakeitė pirmosios instancijos teismo sprendimą ir atmetė motinos pateiktą tarptautinės jurisdikcijos nebuvimu grindžiamą prieštaravimą. Padavus ypatingąjį kasacinį skundą, 2021 m. birželio 23 d. *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) nutartimi tas sprendimas buvo patvirtintas.
- 24 2021 m. rugsėjo 23 d. AK kreipėsi į *Bezirksgericht Bruck an der Leitha* (Bruko prie Leitos apylinkės teismas), kad šis paprašytų Slovakijos Respublikos teismo pripažinti savo jurisdikciją vaikų globos teisių srityje pagal Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalies b punktą, 2 dalies a punktą ir 5 dalį. Šiuo klausimu AK nurodė, pirma, kad, be pagal 1980 m. Hagos konvenciją *Okresný súd Bratislava I* (Bratislavos I apylinkės teismas) TT inicijuotos grąžinimo bylos, *Okresný súd Bratislava V* (Bratislavos V apylinkės teismas, Slovakija) yra nagrinėjamos kelios bylos, kurias iškėlė tiek tėvas, tiek ji pati, ir, antra, kad šie teismai būtų tinkamesni spręsti klausimą dėl tėvų pareigų abiejų vaikų atžvilgiu, atsižvelgiant į tai, kad juose buvo surinkta daug įrodymų.
- 25 TT nesutiko su šiuo prašymu ir iš esmės teigė, kad Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnyje numatyta jurisdikcija negali būti perduota, kai kitos valstybės narės teismuose, į kuriuos kreiptasi dėl jų jurisdikcijos įgyvendinimo, yra nagrinėjamas prašymas grąžinti vaikus pagal 1980 m. Hagos konvenciją, į kurią daroma nuoroda šio reglamento 11 straipsnyje.

- 26 *Bezirksgericht Bruck an der Leitha* (Bruko prie Leitos apylinkės teismas) patenkino AK prašymą. Jis nusprendė, kad *Okresný súd Bratislava V* (Bratislavos V apylinkės teismas), kuris jau buvo priėmęs kelis sprendimus dėl TT teisės bendrauti su vaikais, buvo tinkamiausias spręsti tėvų pareigų ir teisės bendrauti su dviem vaikais, kurie nuo 2020 m. liepos mėn. gyvena su motina Slovakijoje ir nėra socialiai integruoti Austrijoje, klausimus. Be to, bylos nagrinėjimą Austrijos teisme apsunkintų būtinybė numatyti prisiekusio vertėjo žodžiu dalyvavimą Austrijos vaikų ir jaunimo paramos tarnyboms atliekant tyrimus per visas apklausas ir patikrinimus, taip pat pokalbius su paskirtais vaikų psichologijos specialistais.
- 27 TT padavė apeliacinį skundą dėl šio sprendimo *Landesgericht Korneuburg* (Kornoiburgo apygardos teismas).
- 28 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, pirma, kad Teisingumo Teismas dar nėra nagrinėjęs klausimo dėl Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalies ir 10 straipsnio sąsajos. Jam kyla klausimas, ar valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją priimti sprendimą dėl bylos, susijusios su vaiko globos teisėmis, esmės, pagal šio reglamento 15 straipsnio 1 dalies b punktą turi teisę perduoti šią jurisdikciją valstybės narės, kurioje per tą laiką po neteisėto išvežimo vaikas įgijo nuolatinę gyvenamąją vietą, teismui. Antra, jei Teisingumo Teismas į šį klausimą atsakytų teigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalyje išvardytas baigtinis sąlygų sąrašas, ar vis dėlto dėl neteisėto išvežimo ypatumų galima atsižvelgti į kitas aplinkybes.
- 29 Šiomis aplinkybėmis *Landesgericht Korneuburg* (Kornoiburgo apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar [Reglamento Nr. 2201/2003] 15 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės [teismui], turinčiam jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės, manančiam, kad kitos valstybės narės, su kuria vaiką sieja konkretus ryšys, teismas būtų tinkamesnis nagrinėti bylą ar kurią nors konkrečią jos dalį, leistina prašyti kitos valstybės narės teismą prisiimti jurisdikciją ir tuomet, kai ta kita valstybė narė yra valstybė narė, kuri tapo vaiko nuolatinę gyvenamąją vietą po neteisėto išvežimo?
2. Ar [Reglamento Nr. 2201/2003] 15 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jame nurodytas baigtinis jurisdikcijos perdavimo kriterijų sąrašas ir kad jokie kiti kriterijai, atsižvelgiant į pradėtą procedūrą pagal [1980 m. Hagos konvencijos] 8 straipsnio [pirmą pastraipą ir trečios pastraipos f punktą], netaikytini?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 30 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės teismas, pagal šio reglamento 10 straipsnį turintis jurisdikciją nagrinėti iš esmės bylą dėl tėvų pareigų, gali prašyti perduoti šią bylą, kaip numatyta minėto reglamento 15 straipsnio 1 dalies b punkte, valstybės narės, į kurią vienas iš tėvų neteisėtai išvežė šį vaiką, teismui.

- 31 Pirmiausia reikia pažymėti, kad šis klausimas grindžiamas dviem prielaidomis: pirma, AK išvežė vaikus iš Austrijos į Slovakiją be TT sutikimo, ir tai yra „neteisėtas išvežimas“, kaip suprantama pagal Reglamento Nr. 2201/2003 2 straipsnio 11 punkto a papunktį, ir, antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kaip valstybės narės, kurioje buvo vaikų nuolatinė gyvenamoji vieta prieš pat jų neteisėtą išvežimą, teismas, pagal šio reglamento 10 straipsnį turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl bylos, susijusios su tėvų pareigomis šiems vaikams, esmės.
- 32 Tai patikslinus, reikia priminti, kad Reglamento Nr. 2201/2003 II skyriaus 2 skirsnyje nustatytos jurisdikcijos taisyklės bylose dėl tėvų pareigų, konkrečiai kalbant, kiek tai susiję su globos teisėmis.
- 33 Kaip matyti iš minėto reglamento 12 konstatuojamosios dalies, šiomis jurisdikcijos taisyklėmis siekiama kuo labiau atsižvelgti į vaiko interesus ir šiuo tikslu pirmenybė teikiama artumo kriterijui. To paties reglamento 8 straipsnio 1 dalis atspindi šį tikslą, nes joje nustatyta bendroji jurisdikcijos taisyklė – jurisdikciją turi valstybės narės, kurioje yra vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta tuo metu, kai teisme iškeliama byla, teismai. Iš tiesų dėl savo geografinio artumo tokie teismai paprastai gali geriau įvertinti, kokias priemones tinkamiausia priimti dėl vaiko interesų (šiuo klausimu žr. 2023 m. balandžio 27 d. Sprendimo *CM (Persikėlusio vaiko bendravimo teisės)*, C-372/22, EU:C:2023:364, 21 ir 22 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 34 Vis dėlto, remiantis Reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsnio 2 dalimi, šio 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta jurisdikcijos taisyklė taikoma nepažeidžiant, be kita ko, jo 10 straipsnio.
- 35 Pagal šį 10 straipsnį jurisdikcija bylose dėl tėvų pareigų paprastai suteikiama valstybės narės, kurioje vaikas iki pat neteisėto išvežimo ar negrąžinimo turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą, teismams.
- 36 Šia nuostata įgyvendinamas vienas iš Reglamento Nr. 2201/2003 tikslų, kuriuo siekiama atgrasyti nuo neteisėto vaikų išvežimo ar negrąžinimo tarp valstybių narių (šiuo klausimu žr. 2009 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 49 punktą). Taigi ja siekiama neutralizuoti poveikį, kurį šio reglamento 8 straipsnio 1 dalyje nustatytos bendrosios jurisdikcijos taisyklės taikymas sukeltų atitinkamo vaiko neteisėto išvežimo atveju, t. y. jurisdikcijos perdavimą valstybei narei, kurioje šis vaikas įgijo naują nuolatinę gyvenamąją vietą po neteisėto išvežimo ar negrąžinimo. Kadangi dėl šio jurisdikcijos perdavimo neteisėtą veiką padaręs asmuo galėtų atsidurti palankesnėje procesinėje padėtyje, minėto reglamento 10 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės, kurioje vaikas nuolat gyveno prieš pat jį neteisėtai išvežant ar negrąžinant, teismai išlaiko savo jurisdikciją, nebent tenkinamos tam tikros sąlygos (šiuo klausimu žr. 2010 m. liepos 1 d. Sprendimo *Povse*, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, 41 ir 44 punktus; taip pat 2021 m. kovo 24 d. Sprendimo *MCP*, C-603/20 PPU, EU:C:2021:231, 45 punktą).
- 37 Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta galimybė išimties tvarka valstybės narės teismams, turintiems jurisdikciją nagrinėti iš esmės bylą dėl tėvų pareigų, prašyti perduoti šią bylą arba konkrečią jos dalį kitos valstybės narės, su kuria vaiką sieja konkretus ryšys, teismui, jeigu jis tinkamesnis nagrinėti bylą ir jeigu tai labiausiai atitinka vaiko interesus.
- 38 Taigi, siekiant atsakyti į pirmąjį prejudicinį klausimą, reikia nustatyti, ar Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalies b punkte pripažinta galimybė išimties tvarka prašyti perduoti bylą galima pasinaudoti, kai valstybės narės teismas turi jurisdikciją nagrinėti iš esmės bylą dėl tėvų pareigų pagal šio reglamento 10 straipsnį, o teismas, kuriam ši byla būtų perduota, yra valstybėje narėje, į kurią vaiką neteisėtai išvežė vienas iš tėvų.

- 39 Šiuo klausimu primintina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (šiuo klausimu žr. 2014 m. spalio 1 d. Sprendimo *E.*, C-436/13, EU:C:2014:2246, 37 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 40 Visų pirma dėl Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio formuluotės ir konteksto reikia priminti, pirma, kad šiuo straipsniu reglamento 8–14 straipsniuose nustatytos jurisdikcijos taisyklės papildomos bendradarbiavimo mechanizmu, leidžiančiu valstybės narės teismui, pagal vieną iš šių taisyklių turinčiam jurisdikciją nagrinėti bylą, išimties tvarka perduoti ją kitos valstybės narės teismui (šiuo klausimu žr. 2015 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *P.*, C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, 44 punktą).
- 41 Antra, Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 2–6 dalyse nustatyta tokio perdavimo tvarka. Taigi pagal 5 dalį valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės, toliau naudojasi jurisdikcija pagal šio reglamento 8–14 straipsnius tuo atveju, kai kitos valstybės narės teismai per šešias savaites nuo bylos iškėlimo juose dienos nepriėmė savo jurisdikcijos.
- 42 Kaip savo išvados 59 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, pats Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas numatė, kad Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta galimybė prašyti perduoti bylą gali pasinaudoti valstybės narės teismas, kurio jurisdikcija grindžiama šio reglamento 10 straipsniu (pagal analogiją žr. 2023 m. balandžio 27 d. Sprendimo *CM (Persikėlusio vaiko bendravimo teisės)*, C-372/22, EU:C:2023:364, 38 punktą).
- 43 Trečia, iš Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio formuluotės ar konteksto taip pat nematyti, kad valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti iš esmės bylą dėl tėvų pareigų pagal šio reglamento 10 straipsnį, turėtų atsisakyti pasinaudoti minėto reglamento 15 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta galimybė prašyti perduoti bylą, kai teismas, kurio prašoma prisiimti jurisdikciją, yra valstybėje narėje, į kurią atitinkamą vaiką neteisėtai išvežė vienas iš tėvų.
- 44 Priešingai, svarbu pabrėžti, kad, kai teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti iš esmės bylą dėl tėvų pareigų, šią jurisdikciją grindžia Reglamento Nr. 2201/2003 10 straipsniu, kitos valstybės narės teismas, kuris gali būti laikomas tinkamesniu nagrinėti šią bylą, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 15 straipsnį, paprastai bus valstybės narės, į kurią vaikas neteisėtai išvežtas, teismas. Vadinas, jeigu šis 15 straipsnis nebūtų taikomas pirmesniame šio sprendimo punkte nurodytai situacijai, jurisdikciją priimti sprendimą dėl bylos esmės pagal to paties reglamento 10 straipsnį turintis teismas praktiškai netektų minėto reglamento 15 straipsnio 1 dalies b punkte numatytos galimybės prašyti perduoti bylą kitos valstybės narės teismui, geriau tinkančiam ją nagrinėti.
- 45 Be to, kalbant apie Reglamentu Nr. 2201/2003 siekiamus tikslus, reikia priminti, kad jame nustatytos jurisdikcijos taisyklės suformuluotos kuo labiau atsižvelgiant į vaiko interesus, kuriais pirmiausia vadovaujamosi (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *L.*, C-656/13, EU:C:2014:2364, 48 punktą ir 2022 m. rugpjūčio 1 d. Sprendimo *MPA (Iprastinė gyvenamoji vieta – Trečioji valstybė)*, C-501/20, EU:C:2022:619, 71 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Be to, kaip pažymėta šio reglamento 33 konstatuojamojoje dalyje, juo pripažįstamos pagrindinės teisės ir laikomasi Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintų principų, visų pirma siekiant užtikrinti pagarbą pagrindinėms vaiko teisėms, išdėstytoms jos 24 straipsnyje.
- 46 Taip pat iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalyje numatytas reikalavimas, pagal kurį bylos perdavimas kitos valstybės narės teismui turi labiausiai atitikti vaiko interesus, yra pagrindinio principo, kuriuo

Sąjungos teisės aktų leidėjas vadovavosi priimdamas šį reglamentą, išraiška ir juo turi būti vadovaujama taikant reglamentą bylose dėl tėvų pareigų (šiuo klausimu žr. 2016 m. spalio 27 d. Sprendimo *D.*, C-428/15, EU:C:2016:819, 43 ir 63 punktus).

- 47 Šis reikalavimas neišvengiamai reiškia, kad turi būti atsižvelgta į Pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą pagrindinę vaiko teisę reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su abiem tėvais (šiuo klausimu žr. 2009 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 56 punktą).
- 48 Tiesa, kad dėl neteisėto vaiko išvežimo, vienam iš jo tėvų vienašališkai priėmus tokį sprendimą, dažniausiai vaikas netenka galimybės reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesiogiai bendrauti su kitu iš tėvų (šiuo klausimu žr. 2010 m. liepos 1 d. Sprendimo *Povse*, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, 64 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 49 Vis dėlto ši aplinkybė nereiškia, kad pagal Reglamento Nr. 2201/2003 10 straipsnį jurisdikciją turintis teismas, atsižvelgdamas į tai, kas labiausiai atitinka vaiko interesus, negali paneigti iš šio reglamento kylančios tvirtos prielaidos dėl jo paties jurisdikcijos (šiuo klausimu žr. 2016 m. spalio 27 d. Sprendimo *D.*, C-428/15, EU:C:2016:819, 49 punktą) ir kad turi sistemingai atsisakyti pasinaudoti šio reglamento 15 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta galimybe prašyti perduoti bylą, kai teismas, kuriam jis ketina perduoti bylą, yra valstybėje narėje, į kurią atitinkamas vaikas buvo neteisėtai išvežtas vieno iš tėvų.
- 50 Priešingai, ji reiškia, kad teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės pagal Reglamento Nr. 2201/2003 10 straipsnį, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes turi įsitikinti, kad numatomas perdavimas nekelia neigiamo poveikio atitinkamo vaiko emociniams, šeiminiams ir socialiniams santykiams arba jo materialinei padėčiai (šiuo klausimu žr. 2016 m. spalio 27 d. Sprendimo *D.*, C-428/15, EU:C:2016:819, 58 ir 59 punktus), ir paisydamas vaiko interesų tolygiai ir pagrįstai pasverti visus esamus interesus, remiantis objektyviais argumentais, susijusiais su vaiko asmenybe ir jo socialine aplinka (šiuo klausimu žr. 2009 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Detiček*, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 60 punktą). Jeigu šis teismas prieitų prie išvados, kad bylos perdavimas kitos valstybės narės teismui prieštarauja vaiko interesams, tokiu atveju byla neturėtų būti perduota.
- 51 Taigi Reglamento Nr. 2201/2003 tikslams neprieštarauja tai, kad teismas, turintis jurisdikciją bylose dėl tėvų pareigų pagal šio reglamento 10 straipsnį, išimties tvarka, tolygiai ir protingai atsižvelgęs į vaiko interesus gali prašyti perduoti nagrinėjamą bylą kitos valstybės narės, į kurią vaiką neteisėtai išvežė vienas iš tėvų, teismui.
- 52 Galiausiai, kaip pagrindinės bylos šalys nurodė per Teisingumo Teisme vykusį posėdį dėl *Okresný súd Bratislava V* (Bratislavos V apylinkės teismas) priimtų sprendimų, šiuo klausimu neturi reikšmės aplinkybė, kad teismas, kuriam ketinama perduoti bylą, yra ėmęsis skubių laikinųjų priemonių, susijusių su šio vaiko tėvo bendravimo teisėmis pagal Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsnį.
- 53 Iš tiesų reikia priminti, kad šis 20 straipsnis negali būti laikomas nuostata, suteikiančia jurisdikciją nagrinėti iš esmės bylą, susijusią su tėvų pareigomis (šiuo klausimu žr. 2010 m. liepos 15 d. Sprendimo *Purrucker*, C-256/09, EU:C:2010:437, 61 ir 62 punktus ir 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Purrucker*, C-296/10, EU:C:2010:665, 69 ir 70 punktus).

- 54 Taigi, net darant prielaidą, kad *Okresný súd Bratislava V* (Bratislavos V apylinkės teismas) sprendimai buvo priimti remiantis Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsniu, ši situacija skiriasi nuo situacijos, dėl kurios priimtas 2018 m. spalio 4 d. Sprendimas *IQ* (C-478/17, EU:C:2018:812). Iš tiesų byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas, abiejų atitinkamų valstybių narių teismai turėjo jurisdikciją nagrinėti iš esmės bylą dėl tėvų pareigų pagal Reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsnio 1 dalį ir 12 straipsnį, todėl Teisingumo Teismas atmetė prielaidą, kad šie teismai tarpusavyje gali pasinaudoti šio reglamento 15 straipsnyje įtvirtinta galimybe prašyti perduoti bylą.
- 55 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnis turi būti aiškinamas taip: valstybės narės teismas, pagal šio reglamento 10 straipsnį turintis jurisdikciją nagrinėti iš esmės bylą dėl tėvų pareigų, išimties tvarka gali prašyti, kaip numatyta minėto reglamento 15 straipsnio 1 dalies b punkte, perduoti bylą valstybės narės, į kurią ši vaiką vienas iš tėvų neteisėtai išvežė, teismui.

Dėl antrojo klausimo

- 56 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad vienintelės sąlygos, kurioms esant valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti iš esmės bylą dėl tėvų pareigų, gali prašyti perduoti ją kitos valstybės narės teismui, yra aiškiai nurodytos šioje nuostatoje, o gal šis teismas taip pat turi atsižvelgti į kitas aplinkybes, kaip antai vaiko grąžinimo procesą, pradėtą pagal 1980 m. Hagos konvencijos 8 straipsnio pirmą pastraipą ir trečios pastraipos f punktą, kai vykstant tokiam procesui dar nėra priimta galutinio sprendimo.
- 57 Kaip matyti iš Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalies formuluotės, vienos valstybės narės teismas gali prašyti kitos valstybės narės teismo prisiimti jurisdikciją tik tuo atveju, jeigu įvykdytos trys šioje nuostatoje išsamiai išvardytos kumuliacinės sąlygos, t. y. jeigu yra „konkretus ryšys“ tarp vaiko ir kitos valstybės narės, jeigu teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės, mano, kad tos kitos valstybės narės teismas yra „tinkamesnis“ ją nagrinėti, ir jeigu perdavimas labiausiai atitinka atitinkamo vaiko interesus ir nekyla pavojus, kad jis turės neigiamą poveikį jo padėčiai (šiuo klausimu žr. 2016 m. spalio 27 d. Sprendimo *D.*, C-428/15, EU:C:2016:819, 50, 56 ir 58 punktus ir 2019 m. liepos 10 d. Nutarties *EP (Tėvų pareigos ir tinkamesnis teismas)*, C-530/18, EU:C:2019:583, 31 punktą).
- 58 Kalbant apie galimą prašymo grąžinti, grindžiamo 1980 m. Hagos konvencijos nuostatomis, nagrinėjimą šiomis aplinkybėmis, reikia priminti, kad, nors pagal Reglamento Nr. 2201/2003 60 straipsnį šios konvencijos nuostatos neturi viršenybės prieš reglamento nuostatas valstybių narių tarpusavio santykiuose šio reglamento reglamentuojamais klausimais, jos yra glaudžiai susijusios su minėto reglamento nuostatomis, todėl gali turėti įtakos jų prasmei, taikymo sričiai ir veiksmingumui (šiuo klausimu žr. 2014 m. spalio 14 d. Nuomonės 1/13 (*Trečiųjų valstybių prisijungimas prie Hagos konvencijos*), EU:C:2014:2303, 85 ir 87 punktus ir 2023 m. vasario 16 d. Sprendimo *Rzecznik Praw Dziecka ir kt. (Sprendimo grąžinti sustabdymas)*, C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, 63 punktą).
- 59 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad aplinkybė, jog yra pateiktas 1980 m. Hagos konvencija grindžiamas prašymas grąžinti, dėl kurio nebuvo priimta galutinio sprendimo valstybėje narėje, į kurią atitinkamas vaikas buvo neteisėtai išvežtas vieno iš tėvų, savaime negali būti kliūtis pasinaudoti Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta galimybe prašyti perduoti

bylą. Vis dėlto į šią aplinkybę turi atsižvelgti jurisdikciją turintis teismas, siekdamas nustatyti, ar įvykdytos trys šioje nuostatoje įtvirtintos sąlygos, kad byla būtų perduota kitos valstybės narės teismui.

- 60 Konkrečiai nagrinėjant tokią aplinkybę, kai jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės turintis teismas vertina šias tris sąlygas, reikėtų atkreipti dėmesį į toliau nurodytus aspektus.
- 61 Pirma, dėl sąlygos, kad vaiką ir teismo, kuriam siekiama perduoti bylą, valstybę narę turi sieti „konkretus ryšys“, reikia priminti, kad Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 3 dalies a–e punktuose išsamiai numatyti penki alternatyvūs kriterijai, leidžiantys manyti, kad ši sąlyga įvykdyta (šiuo klausimu žr. 2019 m. liepos 10 d. Nutarties *EP (Tėvų pareigos ir tinkamesnis teismas)*, C-530/18, EU:C:2019:583, 27 ir 28 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją). Tarp šių kriterijų yra minėtos nuostatos c punkte įtvirtintas kriterijus, pagal kurį vaikas turi būti šios valstybės narės pilietis.
- 62 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad vaikui pagrindinėje byloje yra Slovakijos piliečiai, todėl pagal Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 3 dalies c punktą turi būti laikoma, kad juos su Slovakija sieja konkretus ryšys, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 15 straipsnio 1 dalį, net neatsižvelgiant į tai, kad jų tėvas pradėjo grąžinimo procedūrą pagal 1980 m. Hagos konvenciją.
- 63 Antra, dėl sąlygos, pagal kurią prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi būti „tinkamesnis“ nagrinėti bylą, visų pirma reikia priminti, kad teismas, kuris ketina perduoti bylą, turi įsitikinti, kad toks perdavimas gali suteikti realios ir konkrečios pridėtinės vertės priimant sprendimą dėl vaiko, palyginti su situacija, jei bylą nagrinėtų jis pats. Tuo tikslu jis gali atsižvelgti, be kita ko, į kitos valstybės narės procesines normas, kaip antai taikomas renkant įrodymus, būtinus bylai nagrinėti. Vis dėlto atlikdamas tokį vertinimą jurisdikciją turintis teismas neturėtų atsižvelgti į šios kitos valstybės narės materialinę teisę, kurią, tikėtina, taikytų pastarosios valstybės teismas, jei byla jam būtų perduota. Iš tikrųjų toks atsižvelgimas prieštarautų valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo ir teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principams, kuriais grindžiamas Reglamentas Nr. 2201/2003 (šiuo klausimu žr. 2016 m. spalio 27 d. Sprendimo *D.*, C-428/15, EU:C:2016:819, 57 ir 61 punktus).
- 64 Be to, jei Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalies b punkte numatytas bylos perdavimas akivaizdžiai kelia pavojų, kad iš vieno iš tėvų, prašančio grąžinti vaiką, bus atimta galimybė veiksmingai pateikti savo argumentus teisme, kuriam numatoma perduoti bylą, dėl tokio pavojaus nebūtų galima pripažinti, kad šis teismas būtų „tinkamesnis“ ją nagrinėti, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.
- 65 Nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje nėra nieko, kas leistų manyti, kad, perdavus bylą nagrinėti *Okresný súd Bratislava V* (Bratislavos V apylinkės teismas), iš TT būtų atimta galimybė veiksmingai pateikti savo argumentus, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 66 Kaip savo išvados 80 punkte pažymėjo generalinis advokatas, bylos perdavimas gali suteikti realią ir konkrečią pridėtinę vertę priimant sprendimą dėl vaiko, kai teismas, kuriam ketinama perduoti bylą, pagrindinės bylos šalių prašymu ir remdamasis taikytinomis procesinėmis normomis taikė skubias laikinas apsaugos priemones, grindžiamas, be kita ko, Reglamento Nr. 2201/2003 20 straipsniu. Žinoma, kaip priminta šio sprendimo 53 punkte, minėto reglamento 20 straipsnis nesuteikia jurisdikcijos nagrinėti iš esmės bylą, susijusią su tėvų pareigomis. Vis dėlto

negalima atmesti galimybės, kad, remiantis suinteresuotųjų asmenų jam pateikta informacija, minėtas teismas galėtų geriau įvertinti visas faktines aplinkybes, susijusias su atitinkamo vaiko gyvenimu ir poreikiais, ir, atsižvelgdamas į artumo kriterijų, priimti atitinkamus sprendimus jo atžvilgiu.

- 67 Galiausiai, kai 1980 m. Hagos konvencijos nuostatomis grindžiamas prašymas grąžinti vaiką pateikiamas valstybės narės, kurioje vaikas gyvena po neteisėto išvežimo, kompetentingoms institucijoms, nė vienas šios valstybės narės teismas negali būti laikomas „tinkamesniu“ nagrinėti bylą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalį, kol nesibaigė šios konvencijos 11 straipsnyje ir šio reglamento 11 straipsnyje numatytas šešių savaičių terminas. Be to, tai, kad šios valstybės narės teismai gerokai uždelsė priimti sprendimą dėl prašymo grąžinti, gali būti kliūtis pripažinti, kad jie būtų tinkamesni išnagrinėti iš esmės klausimą dėl globos teisių.
- 68 Iš tiesų, kaip matyti iš minėtos konvencijos 16 straipsnio, susitariančiosios valstybės, į kurią vaikas buvo išvežtas, teismai po to, kai buvo informuoti apie neteisėtą vaiko išvežimą, negali priimti sprendimo dėl bylos, susijusios su globos teisėmis, esmės, kol nenustatyta, kad, be kita ko, įvykdytos vaiko grąžinimo sąlygos. Taigi vertindamas Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalyje nurodytą antrąją sąlygą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi ypač atsižvelgti į šią aplinkybę.
- 69 Trečia, tas pats pasakytina apie sąlygos, susijusios su vaiko interesais, vertinimą; atsižvelgiant į 1980 m. Hagos konvencijos 16 straipsnį, pagal ją negalima nepaisyti aplinkybės, kad valstybės narės, į kurią vaiką neteisėtai išvežė vienas iš jo tėvų, teismai laikinai negali priimti vaiko interesus atitinkančio sprendimo dėl bylos, susijusios su globos teisėmis, esmės, kol tos valstybės narės teismas, kuriam pateiktas prašymas grąžinti vaiką, nepriėmė sprendimo dėl tokio prašymo.
- 70 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip: vienintelės sąlygos, kurioms esant valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti iš esmės bylą dėl tėvų pareigų, gali prašyti perduoti ją kitos valstybės narės teismui, yra aiškiai nurodytos šioje nuostatoje. Nagrinėdamas tas iš šių sąlygų, kurios yra susijusios, pirma, su tuo, ar pastarojoje valstybėje narėje yra teismas, tinkamesnis nagrinėti bylą, ir, antra, su vaiko interesais, pirmosios valstybės narės teismas turi atsižvelgti į šio vaiko grąžinimo procesą, pradėtą pagal 1980 m. Hagos konvencijos 8 straipsnio pirmą pastraipą ir trečios pastraipos f punktą, kai vykstant tokiam procesui valstybėje narėje, į kurią vaiką neteisėtai išvežė vienas iš tėvų, dar nebuvo priimta galutinio sprendimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 71 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamento (EB) Nr. 1347/2000, 15 straipsnis**

turi būti aiškinamas taip:

valstybės narės teismas, pagal šio reglamento 10 straipsnį turintis jurisdikciją nagrinėti iš esmės bylą dėl tėvų pareigų, išimties tvarka gali prašyti, kaip numatyta minėto reglamento 15 straipsnio 1 dalies b punkte, perduoti tokią bylą valstybės narės, į kurią ši vaiką vienas iš tėvų neteisėtai išvežė, teismui.

2. Reglamento Nr. 2201/2003 15 straipsnio 1 dalis

turi būti aiškinama taip:

vienintelės sąlygos, kurioms esant valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti iš esmės bylą dėl tėvų pareigų, gali prašyti perduoti ją kitos valstybės narės teismui, yra aiškiai nurodytos šioje nuostatoje. Nagrinėdamas tas iš šių sąlygų, kurios yra susijusios, pirma, su tuo, ar pastarojoje valstybėje narėje yra teismas, tinkamesnis nagrinėti bylą, ir, antra, su vaiko interesais, pirmosios valstybės narės teismas turi atsižvelgti į šio vaiko grąžinimo procesą, pradėtą pagal 1980 m. spalio 25 d. Hagoje sudarytos Konvencijos dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų 8 straipsnio pirmą pastraipą ir trečios pastraipos f punktą, kai vykstant tokiam procesui valstybėje narėje, į kurią vaiką neteisėtai išvežė vienas iš tėvų, dar nebuvo priimta galutinio sprendimo.

Parašai.